

Pavel Jaworski är flyttfågeln som i mars varje år åker till Norge för att jobba på ett kringresande tivoli.

I september är han tillbaka i Gävle igen och borrar efter värme och vatten.

– Där monterar jag karuseller, här monterar jag borrhör, jobben liknar varandra, säger han.

Nibu Borrs flyttfågel återvänder varje år

text: Roger Wallenius bild: Madelene Söderblom

Pavel Jaworski och Tommy Israelsson i samtal. Tommy är mycket nöjd med Pavels insats som brunnborrare. – Pavel jobbade för oss en vinter och efter det har vi velat ha tillbaka honom varje år, säger Tommy.

För åtta år sedan lämnade Pavel Jaworski hemlandet Polen för att jobba på ett tivoli som reser runt i Norge varje sommar. Då lärde han känna tivoliägarens dotter och nu har paret ett barn ihop och bor i Gävle på hösten och vintern. Men när våren närmar sig packar han väskorna och reser till grannlandet i väst för att montera karusseller åt svärfadern.

Under vinterhalvåret är han å andra sidan fullt upptagen med att borra brunnar, nu för fjärde säsongen i rad. Som de flesta andra brunnborrare lärde han sig jobbet i yrket.

– Man lär sig ganska mycket medan man håller på, är det något jag inte kan frågar jag kollegorna, säger han.

Kylan och snö inget hinder

I dag är han och kollegan Daniel Knutsson i Torsåker utanför Gävle för att borra två energihål åt en rörfirma,

Wiiks Rör, som nästan jämt anlitar Nibu Borr när de behöver brunnar till värmepumpar. Det är en vintrig och krispig dag i februari, marken runtom är täckt med snö och termometern visar på minus 12 grader.

Gärna torra borrhål

Pavel och Daniel har tjockt med kläder på sig och andas rök hela tiden medan de byter rör för att komma längre och längre ner i marken tills de når planerade 150 meter. Under en presenning bredvid ryker det om borrhålet som tagits upp. Pavel trivs med jobbet – när det går bra. – Som nu, inga sprickor, inget vatten, det här är en lätt

borrning idag, säger han och monterar på ännu ett tremeterströr som ska ner under tjälen, genom jorden och in i berget.

På plats den här dagen är Tommy Israelsson, en av ägarna till borrhöretaget. Han säger:

– När jag började på 80-talet tog det minst 20 minuter att komma ner tre meter i berget, nu går det på ungefär fyra minuter.

En lada vid tivolit för trettio år sedan

Men hur kom det sig att en tivoliarbetare från Polen började jobba på Nibu Borr? För att få svar på den frågan måste vi gå långt tillbaka i tiden, ända till när företaget grundades av Torsten Nilsson och Martin Burvall i Stockholm år 1979. Burvall hade släktingar i Björke utanför Gävle och kom på så sätt i kontakt med Sture Hillblom. Det var Sture som startade den Gävlebaseerade verksamheten i en lada i Björke på en plats där ett tivoli då höll till.

Från maskinexport till borrning

Från början skedde brunnborrningen i Stockholm medan aktiviteten i Gävle var inriktad på att rusta upp maskiner och sälja dem vidare till bland annat Nicaragua, Island och Färöarna. Sture Hillblom reste själv dit med maskinerna och lärde arbetarna att använda dem. På den tiden borrades det bara efter vatten, energihålen kom senare.

Företaget lyckades få borrhöret i en kraftstation i Älvkarleby, halvvägs mellan Gävle och Uppsala, och efter det uppdraget fanns pengar nog att rusta upp lokalerna och expandera verksamheten. 1984 ombildades Nibu Borr och blev ett aktiebolag. – Allteftersom plockade vi in mer personal, i dag har vi 15 anställda, som mest har vi haft 20, berättar Tommy Israelsson.

Energiborrning gav uppsving

1985 började företaget borra efter energi. Men det var först i slutet av 90-talet som den

närmast hysteriska försäljningen av värmepumpar drog igång.

– Då gick vi över till slutna system som krånglade mindre, säger Tommy.

Ända sedan dess har företaget haft två bormaskiner i gång så gott som hela tiden. I synnerhet fram till jul finns hur mycket som helst att göra, sedan lugnar det ner sig en aning och så blir det fart på rulljangsen igen framåt mars-april.

Ekonomikrisen känns

– Varje år i januari tänker jag att snart är det slut med att borra efter energi, så går någon månad och när våren kommer är det full rulle igen. Men i år har det varit extra dåligt, få brunnar har blivit borrade. Kan bero på att många redan skaffat värmepump. Kan också bero på den ekonomiska kris vi befinner oss i. Men nu borde husägarna passa på när de får dra av hälften av kostnaderna i de rotavdrag som regeringen infört, säger Tommy Israelsson.

Under de perioder när uppdrag saknas brukar företaget ta tillfället i akt att fixa till maskinerna, reparera smågrejer och byta packningar och oljor.

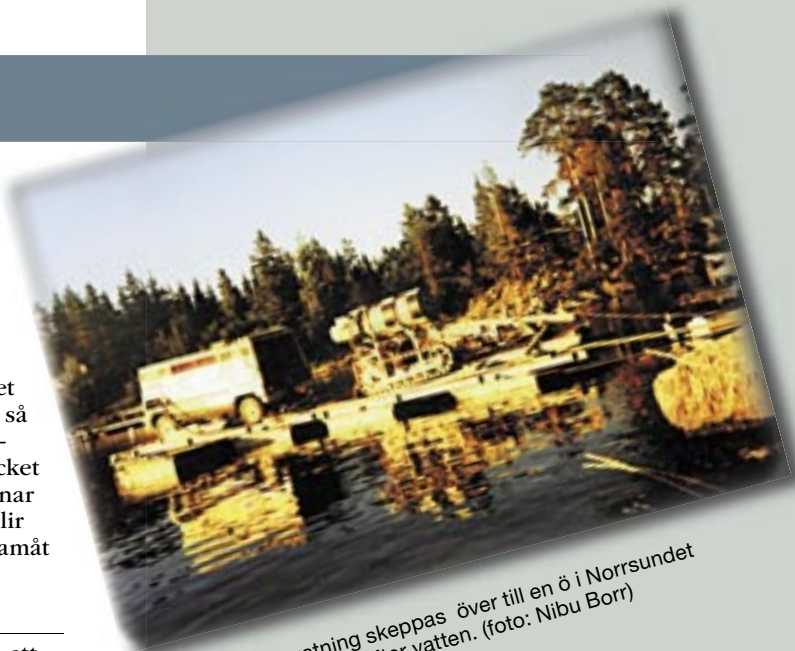
– Eller så gör vi andra slags arbeten. Som för två år sen när vi hade lågsäsong och borrade hål för vajerräcken på riksväg 80 mot Falun, säger Tommy.

Nischad verksamhet

Annars är företaget mest nischat på kärnborrning, även kallat diamantborrning. Just nu borras det på tre olika ställen i och kring Stockholm. För några år sedan blev Essingbron påkörd av en båt och då anlätades Nibu Borr i jobbet att förstärka bron. – När Fredhällsbron renoverades häromåret fick vi kontraktet och använde en dykare som skarvade rör under vattnet - kontakt med maskinföraren ovan höll han via mikrofon och högtalare.

Och just det här, att utföra krångliga arbeten i svåra förhållanden, har blivit något av ett signum för Nibu Borr.

Fortsättning på nästa sida...

År 1987: Utrustning skeppas över till en ö i Norrsundet där det ska borras efter vatten. (foto: Nibu Borr)

År 1989: Nyrenoverade bormaskiner i väntan på transport till Nicaragua. (foto: Nibu Borr)

År 1987: Sture Hillblom har levererat den här utrustningen till Färöarna och ska snart utbilda arbetarna där i hur maskinerna fungerar. (foto: Nibu Borr)

...fortsättning från föregående sida

– Kunderna vänder sig till oss när det är fråga om lite bökigare uppdrag. Vi har gjort specialverktyg att ha när vi jobbar i kraftverk och med broar. Vi specialbygger också maskinerna efter jobben vi utför. Men vid brunnborrningen används samma maskiner hela tiden, säger Tommy.

Samarbete med stora och små

Större företag som Skanska, Vattenfall och PEAB brukar vanligen vara kunder när det gäller kärnborrning. Vatten- och energiborrningen sker däremot mest på uppdrag av privatpersoner. I snitt borrar företaget två vattenbrunnar i månaden medan antalet energibrunnar under samma period hamnar på cirka 20 stycken. 10 % vatten, 90 % energi med andra ord. Nästan alltid är det så att kunden kontaktar en rörfirma som i sin tur anlitar Nibu Borr för att få brunnen borrat åt sig.

Svårt hitta duktiga borrarare

Tommy berättar att det ibland är svårt att rekrytera folk. Kraven på dem som börjar är att de ska ha körkort för lastbil, vara händiga och ha förmåga att komma på lösningar vid problem.

– Borra brunnar är inte avancerat, inte när det går bra, avancerat blir det först när något strular, då gäller att kunna tänka rätt och vara erfaren.

Sparsam annonsering

Företaget får framför allt uppdrag genom att vara välkänt och ha gott rykte om sig i branschen. Som sagt anlitas Nibu Borr ofta av större företag, kommunala bolag eller statliga verk när lite mer komplicerade uppgifter ska göras. Privatpersoner får information om företaget främst via hemsidan på nätet.

– Vi annonserar inte så mycket, bara ibland har vi annonser i lokaltidningarna Gefle Dagblad och Arbetarbladet, säger Tommy.

Miljöansvar viktigt

Ägarna och de anställda är mycket måna om att lämna rent efter sig och att arbetet sker på ett miljomedvetet sätt. De använder sig av miljöolja, miljödiesel och miljöanpassade maskiner. Bilarna som fraktar maskinerna är också de anpassade för att bibehålla en god miljö.

– Och borrarplatsen skall lämnas i bästa tänkbara skick. Vi får lämna kvar kaxet på en tomt men inte släppa ut det i sjöar, vattendrag och avlopp. Normalt åker vi och tömmer det i en depå, säger Tommy. – Lämnas kaxet på plats, försäkrar vi oss om att kunden tar hand om det. Men visst har det hänt att kunden låtit bli att direkt ta hand om borraraxet som frusit

till en klump - det skulle han göra senare till sommaren. Resultatet blev att så snart det blev tövader, började vattnet rinna ut och spridas över vägarna i närheten. Så skall det inte vara.

Entreprenaduppdrag utomlands

Genom årens lopp har företaget hunnit med uppåt 20 jobb utomlands. Island, Norge, Finland, Färöarna och Nicaragua har besökts å tjänstens vägnar och nästan alltid har det rört sig om så kallade entreprenadbörningar. Men även vattenbrunnar har borrats fram i andra länder.

I Norge har företaget varit flest gånger och där skedde också den allvarligaste incidenten.

– Jag var i Fauske några mil från Bodö och borrade under en byggnad när huset började spricka så mycket att vi fick avbryta arbetet tillfälligt, berättar Tommy.

Vintertid - återvändartid

Men sambandet mellan företagens historia och att en tivoliarbetare anställdes för fyra år sedan kanske ni undrar över? Jo, när Sture Hillblom startade verksamheten i Björke fick han kontakt med ti-

NIBU BORR startades 1979 i Stockholm och ombildades till aktiebolag 1984. Huvudkontoret ligger i Stockholm. Verkstad, förråd och lager finns i Gävle.

Bland företagets uppdragsgivare återfinns såväl industrier, företag, statliga verk, kommuner, byggnadsentreprenörer och privata personer. Nibu Borr har även medverkat i utlandsprojekt bland annat i Nicaragua och Västafrika.

Företaget opererar med åtta riggar anpassade för olika typer av borraruppdrag, har ett femtontal anställda och omsätter årligen cirka 35 milj. kronor.

volifolket som höll till i området. Genom de kontakterna lärde han känna ägaren till det tivoli som förgyller vardagen för barn och ungdomar i Norge varje sommar. Och när ägaren en dag frågade Sture om Nibu Borr hade plats för svärsönen under vintern när nöjesfältet låg i träda fick han positivt besked.

Varje år när mörkret kommit och det blivit lite småkyligt i luften har Pavel Jaworski sedan dess återvänt till brunnborrningen.

– Han är en klippa, duktig och kör aldrig sönder några maskiner, säger Tommy Israelsson.

Temperaturen är minus 12 grader den här februaridagen i Torsåker utanför Gävle. Här återstår bara några få meter innan första hålet är färdigborrat.